

Z₁ 428

STANDARDIZACIJA

Bilten JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

2

Izdavač:

JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU
Beograd, Cara Uroša 54

Odgovorni urednik
Slavoljub Vitorović, dipl. inž.

Urednik za štampu: Dobrinka Čonkin

STANDARDIZACIJA

BILTEN JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

BEOGRAD

BROJ 2

FEBRUAR — 1970.

STRANA 27 — 46

SADRŽAJ

	Strana
<i>Predlozi standarda koji se obavljaju u celini za javnu diskusiju:</i>	
<i>JUS H.B6.060 — Bazne hemikalije. Paraformaldehid tehnički</i>	29
<i>JUS M.Z2.352 — ISO konteneri. Obeležavanje kontenera serije 1 i 2</i>	33
<i>Anotacije predloga standarda za javnu diskusiju iz oblasti:</i>	
— <i>aluminijuma i aluminijumskih legura</i>	35
— <i>privrednih eksploziva (za rudarske i druge potrebe)</i>	36
— <i>rudarskog alata i pribora</i>	36
— <i>mašina i uređaja za pripremu vlakana, pređenje, tkanje i doradu</i>	37
— <i>proizvodnje creva za vatrogastvo</i>	38
— <i>građevinarstva</i>	38
— <i>šinskih vozila železničkog saobraćaja</i>	38
— <i>za vatrostalni materijal</i>	39
<i>Ispravke u JUS C.H3.011 i JUS C.A1.058</i>	39
<i>Međunarodna standardizacija — Primljena ISO i IEC dokumentacija</i>	40
— <i>Kalendar zasedanja</i>	42
— <i>Informacije ISO</i>	42
<i>Objavljeni jugoslovenski standardi</i>	46

Predlog standarda
br. 8843

Bazne hemikalije
PARAFORMALDEHID
tehnički

JUS
H. B6. 060
1970.

Heavy chemicals. Paraformaldehyde for industrial use

Ovaj predlog standarda odgovara nacrtu preporuke br. 1391 Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) — Tehnički komitet za hemiju (TC 47).

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. jun 1970.

1 Predmet standarda

Ovaj standard propisuje kvalitet, način proveravanja kvaliteta i uslove isporuke za tehnički paraformaldehid koji se proizvodi uparavanjem vodenog rastvora formaldehida.

2 Definicija

Paraformaldehid (polioksimetilen, paraformaldehid) je polimer formaldehida, čija je hemijska oznaka $(\text{HCHO})_n$ ili $\text{HO}(\text{CH}_2\text{O})_n\text{H}$, gde je n jednako 6.

3 Upotreba

Paraformaldehid se upotrebljava kao smola, fungicidno i dezinfekciono sredstvo i drugo.

4 Fizikalno-hemijske osobine

4.1 Opšte osobine

Paraformaldehid je proizvod u obliku komada, praha ili ljuspica bele boje, sa slabim mirisom na formaldehid. Ne rastvara se u alkoholu i etru. Rastvara se u jako alkalnim rastvorima.

Ne sme da sadrži vidljive nečistoće i treba da se sastoji od polimerizovanog formaldehida.

4.2 Uslovi kvaliteta

Za paraformaldehid, prema ovom standardu, propisane su fizikalno-hemijske karakteristike u sledećoj tabeli:

Karakteristike	Sadržaj
Sadržaj pepela, najviše	0,1%
Sadržaj materija nerastvorljivih u vodi, najviše	0,1%
Sadržaj kiselosti (kao HCOOH), najviše	0,05%
Sadržaj gvožđa (kao Fe), najviše	25 mg/kg
Sadržaj aldehida (kao HCHO), najmanje	95,0%

5 Proveravanje kvaliteta

5.1 Uzimanje uzoraka

5.11 Uzorke uzimaju stručna lica koja su upoznata sa načinom uzimanja uzoraka i karakteristikama ove vrste proizvoda.

5.12 Uzorci se uzimaju kod proizvođača, odnosno kupca, što se sporazumno utvrđuje prilikom kupoprodaje.

5.13 Uzorci se uzimaju iz originalnih pakovanja i to iz 5% od ukupnog broja jedinica pakovanja, a najmanje iz 5 jedinica u odnosu na celokupnu isporuku.

Iz otvorenih ili oštećenih pakovanja uzorci se ne uzimaju.

- 5.14 Uzorci se uzimaju kašikama od plastičnih masa ili nerđajućeg čelika ili nekog drugog prikladnog materijala koji ne utiče na promenu kvaliteta proizvoda.
- 5.15 Iz svake izdvojene jedinice pakovanja uzima se do 100 g uzorka. Pojedinačno uzeti uzorci iz izdvojenih jedinica pakovanja stavljaju se u čistu i suhu sabirnu staklenu posudu pogodne zapremine, snabdevenu brušenim staklenim zapušačem ili zatvaračem od plastične mase.
Od ove količine uzoraka sastavlja se reprezentativni uzorak za ispitivanje metodom četvrtanja prema JUS H.G2.051.
- 5.16 Boce sa reprezentativnim uzorcima, koje sadrže najmanje po 500 g, dobro se zatvore, zapušači zaliju parafinom, vežu kanapom i zapečate pečatom kupca ili prodavca ili kontrolnog organa, tako da se ne mogu otvoriti bez oštećenja pečata. Ako je proizvod u komadima, ili u obliku granula, uzorak za ispitivanje se mora pripremiti mlevenjem i pažljivim mešanjem neposredno pre ispitivanja.
Na svakoj boci sa reprezentativnim uzorkom mora biti privesak ili karton koji sadrže sledeće podatke:
- naziv i vrsta proizvoda,
 - naziv i sedište proizvođača ili isporučioća,
 - vrsta pakovanja, broj isporučenih jedinica pakovanja i ukupna neto masa isporuke,
 - datum i mesto uzimanja uzoraka,
 - potpisi lica koja su uzimala uzorke.
- 5.17 O uzimanju uzoraka sastavlja se zapisnik u tri primerka koji potpisuju lica koja su uzimala uzorke. Po jedan primerak uzorka sa zapisnikom zadržava kupac i prodavac, a treći se čuva za slučaj spora na mestu ugovorenom između zainteresovanih strana. U slučaju spora uzorci se analiziraju u laboratoriji koja se sporazumno odredi.

5.2 Ispitivanje

5.21 Određivanje sadržaja pepela

5.211 Pribor

Za određivanje pepela ovom metodom upotrebljava se normalan laboratorijski pribor.

5.212 Postupak

Izmeri se 50,0 g uzorka za ispitivanje i pažljivo uparava, u prethodno izmerenoj zdělci od platine ili silicijuma, pri čemu se uzorak dodaje postepeno, u malim delovima (porcijama).

Ostatak posle uparavanja se žari na temperaturi 600 ± 30 °C, ohladi u eksikatoru i izmeri.

5.213 Izračunavanje rezultata

Sadržaj pepela, izražen u %-mase, izračunava se pomoću sledećeg obrasca:

$$\text{Sadržaj pepela} = 2 \times M_1$$

gde je:

M_1 = masa ostatka, u g.

5.22 Određivanje sadržaja materija nerastvorljivih u vodi

5.221 Potrebni reagensi

Za ovo određivanje upotrebljava se 30%-ni rastvor natrijum-hidroksida (NaOH).

5.222 Postupak

Izmeri se 5,0 g uzorka paraformaldehida, u boci zapremine 150 ml i zatim doda 100 ml destilisane vode i jedna kap (približno 0,05 ml) rastvora natrijumhidroksida. Zagreje se da lagano ključa oko 30 minuta, vodeći računa da pri tome ne dođe do gubitaka vode. Filtrira se kroz stakleni filtrir-lončić, koji se prethodno izmeri, zaostale nerastvorljive materije isperu destilisanom vodom i suše u sušnici na temperaturi 105 ± 2 °C. Zatim se ohladi u eksikatoru i izmeri.

5.223 Izračunavanje rezultata

Sadržaj materija nerastvorljivih u vodi (NM), u %-mase, izračunava se pomoću sledećeg obrasca:

$$\text{Sadržaj NM} = 20 M_2$$

gde je:

M_2 = masa ostatka, u g.

5.23 O d r e đ i v a n j e s a d r ž a j a k i s e l o s t i

5.231 Potrebni reagensi

Za određivanje ovom metodom upotrebljavaju se sledeći analitički reagensi kvaliteta »pro analysi«:

- natrijumhidroksid (NaOH), rastvor 0,1 n;
- hlorovodonična kiselina (HCl), rastvor 0,1 n;
- bromtimol plavo, indikatorski rastvor koji se priprema na sledeći način: izmeri se 0,4 g bromtimol plavog indikatora, isitni (samelje) u avanu sa 6,4 ml rastvora natrijumhidroksida i razblaži sveže proključanom i ohlađenom destilisanom vodom.

5.232 Postupak

Izmeri se 10,0 g uzorka paraformaldehida u erlenmajeru zapremine 250 ml, doda se 25 ml rastvora natrijumhidroksida i dobijeni rastvor meša oko pet minuta. Zatim se titriše rastvorom hlorovodonične kiseline, uz dodavanje indikatora bromtimol plavo, i to 4 kapi (približno 0,2 ml).

Uporedo sa ovim određivanjem uradi se i slepa proba istim postupkom, samo bez uzorka.

5.233 Izračunavanje rezultata

Sadržaj kiselosti, izražen kao mravlja kiselina (HCOOH), u %-mase, izračunava se pomoću sledećeg obrasca:

$$\text{Sadržaj kiselosti (kao HCOOH)} = 0,046 (V_2 - V_1)$$

gde je:

V_1 = broj ml 0,1 n rastvora hlorovodonične kiseline upotrebljenih za titrisanje rastvorenog uzorka,

V_2 = broj ml 0,1 n rastvora hlorovodonične kiseline upotrebljenih za titrisanje slepe probe.

5.24 O d r e đ i v a n j e s a d r ž a j a g v o Ź đ a

5.241 Princip

Gvožđe prisutno u ispitivanom uzorku transformiše se u sulfat uparavanjem uzorka sa sumpornom kiselinom do suva i zatim određuje fotometrijski pomoću rastvora 2,2'-dipiridila.

Napomena: Iako ova metoda propisuje upotrebu spektrofotometra ili elektrofotometra, može se isto tako upotrebiti kao alternativni postupak, vizuelna metoda koja se sastoji u upoređivanju ispitivanog rastvora sa nizom etalonskih kolorimetrijskih rastvora.

5.242 Pribor i aparati

Za određivanje sadržaja gvožđa ovom metodom, pored normalnog laboratorijskog pribora, upotrebljava se spektrofotometar ili elektrofotometar.

5.243 Potrebni reagensi

Za određivanje ovom metodom upotrebljavaju se sledeći reagensi kvaliteta, »pro analysi«:

- sumporna kiselina (H₂SO₄), gustoće 1,83 (oko 93,6 %-ni rastvor, razblažena u odnosu 1+6 zapreminskih delova);
- vodonikperoksid (H₂O₂), 15 %-ni rastvor (150 g/l);
- hidroksilaminhidrohlorid (NH₂OH HCl), 10 %-ni rastvor (100 g/l);
- amonijumacetat (CH₃COONH₄), 50 %-ni rastvor (500 g/l);
- 2,2' — dipiridil, 0,5 %-ni rastvor koji se pripremi rastvaranjem 0,5 g 2,2' — dipiridila u 100 ml 1 n hlorovodonične kiseline;
- etalonski rastvor gvožđa sa 10 µg Fe/ml, koji se priprema na sledeći način: izmeri se 0,7022 g gvožđe (II)-amonijumsulfata (FeSO₄ · (NH₄)₂SO₄ · 6H₂O), rastvori u 50 ml razblažene sumporne kiseline i razblaži destilisanom vodom do 1 000 ml; od ovog rastvora se uzme 100 ml i razblaži destilisanom vodom do 1 000 ml.

5.244 Crtanje kalibracione krive

U čaše čije su pojedinačne zapremine 400 ml, unesu se sledeće količine etalonskog rastvora gvožđa: 0—2,0 —4,0 —7,0 —10,0 —15,0 i 20,0 ml.

U svaku čašu dodaje se postepeno u malim delovima 10 ml rastvora vodonikperoksida i 10 ml razblažene sumporne kiseline, zatim zagreva na peščanom kupatilu sve dok ne prestane razvijanje belih para.

Ostavi se da se ohladi na sobnu temperaturu i zatim kvantitativno prenese u odmernu bocu zapremine 100 ml. U svaku bocu se doda 2 ml rastvora hidroksilaminhidrohlorida, promeša i ostavi da stoji dva minuta. Doda se 30 ml rastvora amonijumacetata i 5 ml rastvora 2,2'-dipiridila i razblaži destilisanom vodom do oznake.

Izmeri se optičke gustoće rastvora u spektrofotometru ili elektrofotometru određujući optičku gustoću na talasnoj dužini između 510 i 520 nm.

Nacrta se kalibraciona kriva nanošenjem optičkih gustoća u zavisnosti od količina gvožđa (u mikrogramima) koje se nalaze u 100 ml etalonskog rastvora.

5.245 Određivanje

Izmeri se 3,0 do 4,0 g uzorka u čaši zapremine 400 ml, doda 20 ml destilisane vode i zatim 10 ml rastvora sumporne kiseline. Ovaj rastvor se uparava na peščanom kupatilu sve dotle dok ne prestane razvijanje kiselih para.

Rastvor se ostavi da se ohladi na sobnoj temperaturi. Ohlađenom rastvoru se dodaje, postepeno u malim delovima (porcijama), 10 ml rastvora vodonikperoksida i zagreva na peščanom kupatilu sve dotle dok ne prestane razvijanje kiselih para.

Ponovo se rastvor ostavi da se ohladi na sobnu temperaturu i zatim kvantitativno prenese u odmernu bocu zapremine 100 ml. Doda se 2 ml rastvora hidroksilaminhidrohlorida, dobro promeša i ostavi da stoji oko dva minuta. Zatim se doda 30 ml rastvora amonijumacetata i 5 ml rastvora 2,2'-dipiridila, i razblaži destilisanom vodom do 100 ml.

Izmeri se optička gustoća rastvora pomoću spektrofotometra ili elektrofotometra na talasnoj dužini između 510 i 520 nm i korišćenjem kalibracione krive koja je pripremljena prema opisu u tač. 5.244, pročita (odredi) se sadržaj gvožđa (u mikrogramima gvožđa u 100 ml) koji odgovara ovoj optičkoj gustoći. Kao alternativa merenju optičke gustoće pomoću spektrofotometra i elektrofotometra, ispitivani rastvor, pripremljen prema tač. 4.5, može se vizuelno uporediti sa nizom (serijom) etalonskih rastvora koji su pripremljeni pod istim uslovima i na osnovu toga odrediti sadržaj gvožđa ($\mu\text{g Fe}/100 \text{ ml}$).

5.246 Izračunavanje rezultata

Sadržaj gvožđa, izražen kao Fe, u mg/kg, izračunava se pomoću sledećeg obrasca:

$$\text{Sadržaj gvožđa (kao Fe)} = \frac{M_3}{m} \%$$

gde je:

M_3 = masa nađenog gvožđa, u g,

m = masa uzorka, u g.

5.25 Određivanje sadržaja aldehida

5.251 Potrebni reagensi

Za određivanje ovom metodom upotrebljavaju se sledeći reagensi kvaliteta »pro analysi«:

— natrijumsulfit (NaHSO_3), rastvor pripremljen na sledeći način: izmeri se 126 g bezvodnog natrijumsulfita (Na_2SO_3) ili 252 g kristalnog natrijumsulfita ($\text{Na}_2\text{SO}_3 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$), najpre rastvori u destilisanom vodi i zatim razblaži do oznake 1 000 ml;

— natrijumhidroksid (NaOH), rastvor 0,1 n;

— hlorovodonična kiselina (HCl), rastvor 1 n;

— timoftalein, indikatorski rastvor pripremljen na sledeći način: izmeri se 0,2 g timoftaleina, rastvori u 60 ml 95%-nog etanola i dodaje se rastvor natrijumhidroksida sve do pojave blede-plavog obojenja; zatim se razblaži destilisanom vodom do 100 ml.

Napomena: Za određivanje sadržaja aldehida upotrebljava se destilisana voda sveže prokuvana i ohladjena.

5.252 Postupak

Izmeri se tačno 1,0 do 2,0 g uzorka paraformaldehida u erlenmajeru zapremine 250 ml i doda 75 ml destilisane vode. Dobijeni rastvor se meša pet minuta.

Zatim se dodaju dve kapi (približno 0,1 ml) indikatora timoftaleina, i rastvor natrijumhidroksida, kap po kap, sve do pojave plavkastog obojenja.

U drugi erlenmajer zapremine 250 ml, izmeri se 75 ml sveže pripremljenog rastvora natrijumsulfita. Dodaju se dve kapi (približno 0,1 ml) indikatora timoftaleina, a zatim se dodaje rastvor 0,1 n hlorovodonične kiseline sve dotle dok ne iščezne plavo obojenje. Ovaj rastvor se dodaje neutralnom rastvoru paraformaldehida koji se prethodno pripremi. Ova dva rastvora se pomešaju, uz mešanje od oko dva minuta, i zatim titriše 1 n rastvorom hlorovodonične kiseline sve dok ne iščezne plava boja rastvora.

5.253 Izračunavanje rezultata

Sadržaj aldehida, izražen kao formaldehid (HCHO), izračunava se pomoću sledećeg obrasca:

$$\text{Sadržaj aldehida (kao HCHO)} = \frac{3,003V}{m} \%$$

gde je:

V = broj ml 1 n rastvora hlorovodonične kiseline upotrebljenih za titrisanje,

m = masa uzorka formaldehida, u g.

6 Pakovanje, isporuka i označavanje

6.1 Paraformaldehid tehnički se pakuje i isporučuje u četvorostrukim vrećama od natron-papira, sa uloškom od polietilena, u neto masi 30 kg.

6.2 Na svaku jedinicu pakovanja (vreću) mora se staviti natpis koji sadrži sledeće podatke:

- naziv i vrsta proizvoda,
- naziv ili znak i sedište proizvođača,
- neto masa jedinice pakovanja,
- kontrolni broj
- oznaka JUS H.B6.060.

7 Smeštaj i čuvanje

Paraformaldehid se čuva u originalnom pakovanju, u suvim magacinskim prostorijama zaštićenim od uticaja atmosfere.

DK 62-777:621. 869. 888. 2

Predlog standarda
br. 8844

ISO KONTENERI
OBELEŽAVANJE KONTENERA SERIJE 1 i 2

J U S
M. Z2. 352
1970.

ISO - Freight container. Marking of series 1 and 2

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. juni 1970.

Ovaj predlog standarda usklađen je sa preporukom ISO R 790, izdanje od jula 1968.

1 Predmet

1.1 Ovaj standard sadrži propise za obeležavanje u svrhu identifikacije ISO kontenera serije 1 i 2 sa oznakama 1A, 1B, 1C, 1D, 1E i 1F kao i 2A, 2B i 2C obuhvaćenih standardom JUS M.Z2.351.

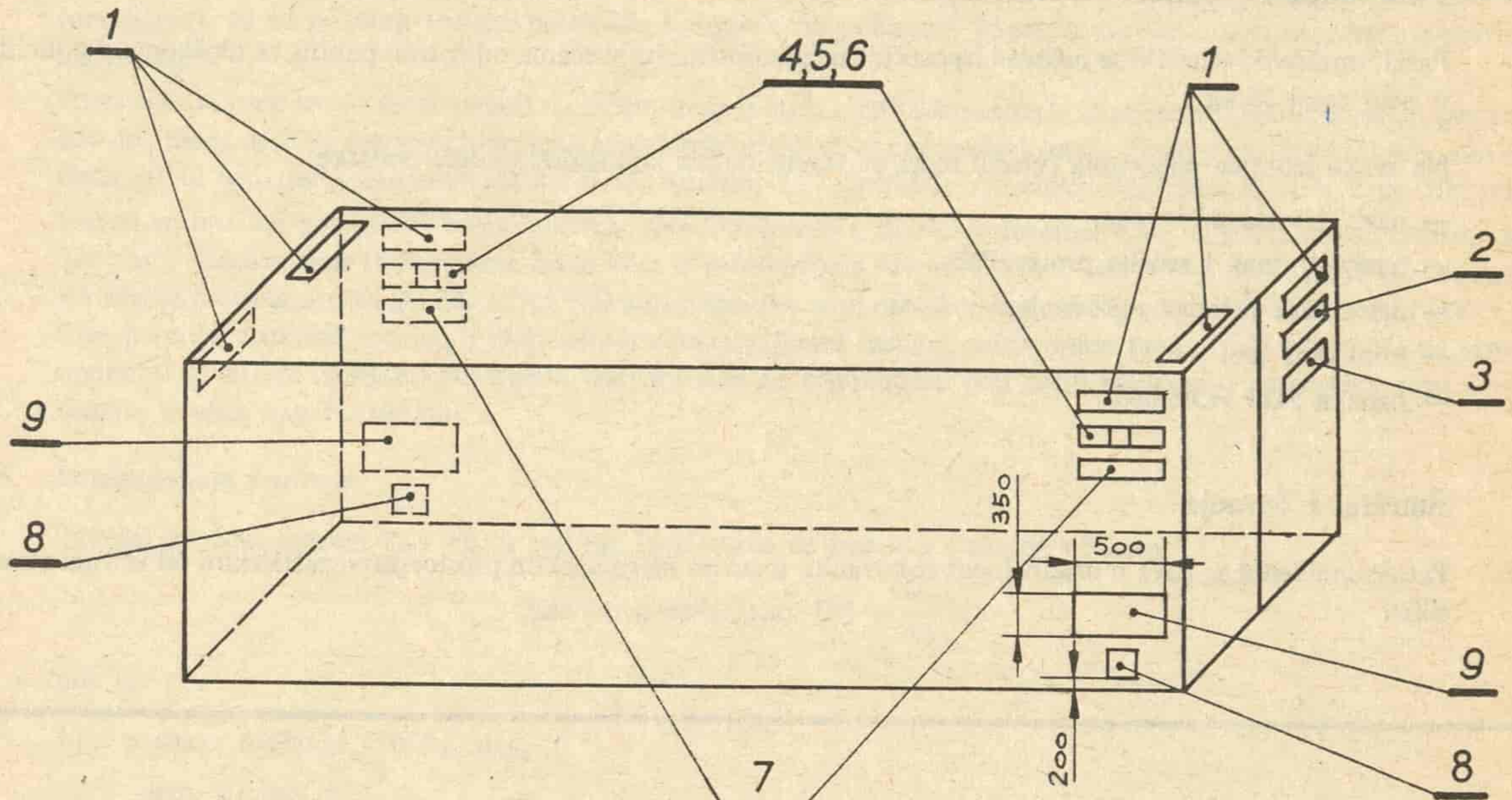
1.2 Komitet ISO/TC 104 priprema kodificiranje, tj. izradu jedinstvenog međunarodnog ključa za skraćene oznake kontenera u svrhu uprošćavanja dokumentacije, pomoću koga će se olakšati i korišćenje uređaja za obradu podataka. Dok se ne usvoje prihvatljive metode za kodificiranje kao ISO preporuke, za oznake navedene u sledećim tačkama treba upotrebiti jasne izraze (nekodificirane).

2 Vrste natpisa

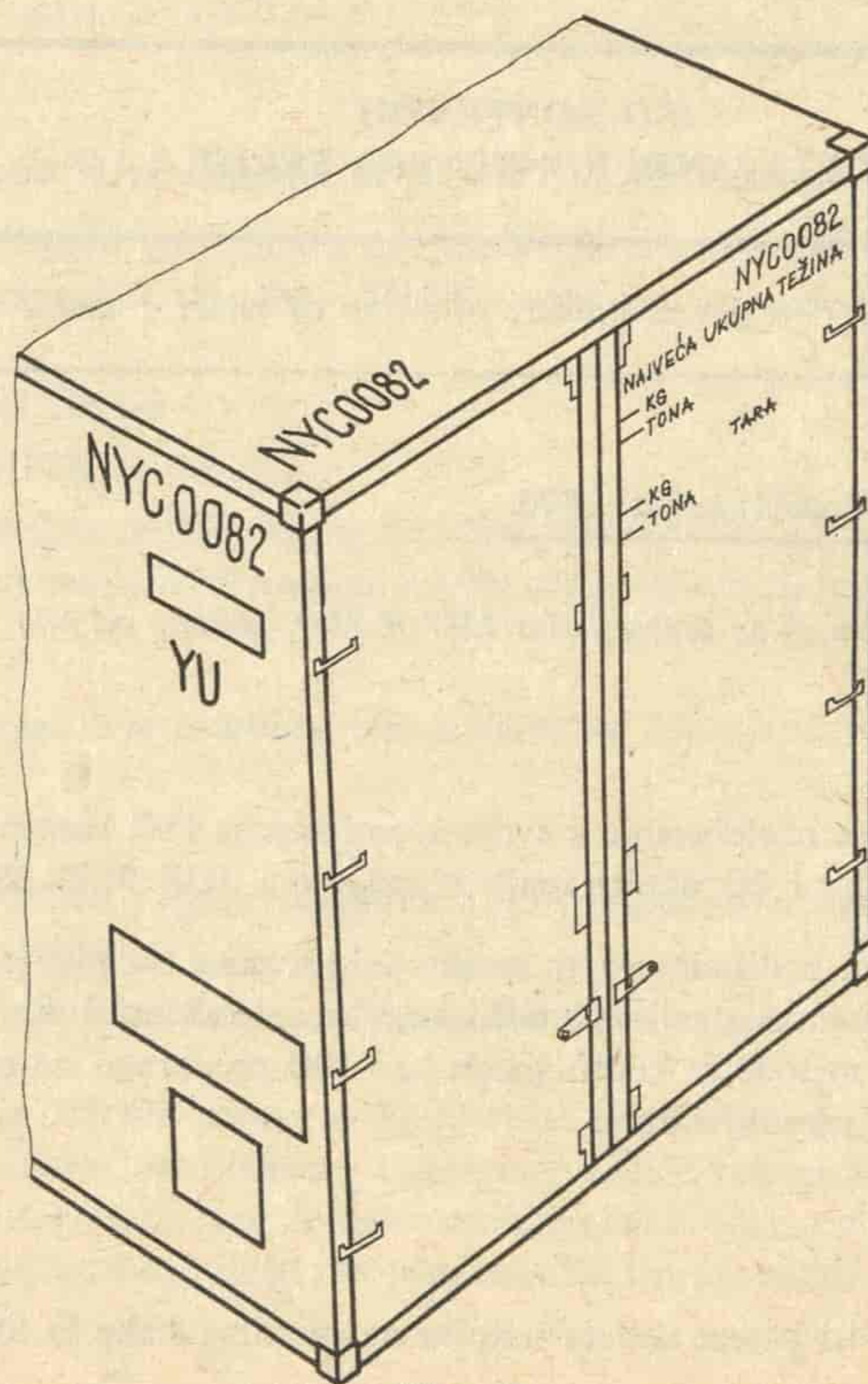
Svaki ISO kontener mora nositi barem sledeće natpise na mestima kako je to označeno na slici.

Red. broj na slici 1	Vrsta natpisa	Broj znakova
1	Znak sopstvenika i serijski broj	najmanje 7
2	Najveća bruto težina u kg i ton ¹⁾	po potrebi
3	Sopstvena težina u kg i ton ¹⁾	„
4	Oznaka za spoljne mere kontenera ²⁾	1
5	Tip kontenera ²⁾	2
6	Potrebne karakteristike kontenera ²⁾	1
7	Zemlja sopstvenika	3

1) Kao jedinica za tonu uzeto je ≈ 1016 kg.
2) Za ove oznake nema još jedinstvenog ključa, treba postupiti u smislu tač. 1.2.

Slika 1

Slika 2

3 Veličina natpisa

Visina natpisa za bruto težinu i sopstvenu težinu treba da bude 50 mm. Svi ostali natpisi moraju biti 100 mm visine. Debljina znakova treba da je sedmina od visine.

4 Ispisivanje znakova

Ispisivanje znakova treba izvoditi po JUS M.A0.030 ali sa uspravnim znacima pod uglom od 90° prema horizontali. Znaci treba da su trajni i kontrastne boje prema boji kontenera.

5 Položaj natpisa

5.1 Natpisi se nalaze na vratima, na zidovima i na krovu, kako se to vidi na slici.

5.2 Na vratima u gornjem desnom uglu nalaze se znaci br. 1, 2 i 3 iz tabele u tač. 2.

5.3 Na čeonom ili bočnom zidu, koji se nalaze suprotno od vratiju, u gornjem desnom uglu nalazi se znak br. 1 iz tabele u t. 2.

5.4 Na krovu (u dijagonalno ležećim uglovima) nalazi se znak br. 1 iz tabele u tač. 2.

5.5 Na ostalim bočnim zidovima (u gornjem desnom uglu) nalaze se znaci br. 1, 4, 5, 6 i 7 iz tabele u tač. 2.

6 Oprema za promenljive oznake

Za otpremnu dokumentaciju treba predvideti odgovarajuću opremu. Za tu svrhu treba upotrebiti okvire sa kesicom od providne plastične mase shodno propisima carinske konvencije o kontenerima od 18. maja 1956. godine, prilog 1. član 1. tačka 4. Mesto postavljanja donji desni ugao bočnih stranica na 200 mm od poda kontenera (kako je to označeno na slici pod br. 8).

Osim toga, treba predvideti jednu ploču, ili samo slobodnu površinu, dužine 500 mm i visine 350 mm za tranzitne pribeležke, postavljeno iznad okvira sa kesicom (na slici označeno sa br. 9).

Obe ove opreme moraju biti tako postavljene, da ni u kom slučaju ne pređu spoljne mere kontenera (preko svega). Ako je potrebno treba da budu udubljene u stranice.

ANOTACIJA PREDLOGA IZ OBLASTI ALUMINIJUMA I ALUMINIJUMSKIH LEGURA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. jun 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi revizije jugoslovenskih standarda iz oblasti aluminijuma i aluminijumskih legura i to:

Predlog br. 8845 Cevi od aluminijuma. Tehnički uslovi za izradu i isporuku **JUS C.C5.020**

Predlog br. 8846 Cevi od aluminijumskih legura. Tehnički uslovi za izradu i isporuku **JUS C.C5.120**

Gornje predloge pripremila je stručna komisija obrazovana od predstavnika proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova. Predlozi su posebno odštampani i dostavljeni zainteresovanima.

Međutim, ukoliko još ima interesenata koji nisu dobili tekstove predloga, oni se mogu obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. pregr. 933) sa zahtevom da im se pojedini predlozi naknadno dostave.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI PRIVREDNIH EKSPLOZIVA (ZA RUDARSKE I DRUGE
POTREBE)**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. jun 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti privrednih eksploziva, i to:

Predlog br. 8847	Privredni eksplozivi. Tehnički uslovi za izradu i isporuku	JUS H.D1.020
	(Revizija JUS H.D1.020 iz 1960. godine)	
Predlog br. 8848	„ Metode ispitivanja. Određivanje hemijske stabilnosti	JUS H.D8.001
Predlog br. 8849	„ Metode ispitivanja. Određivanje gustoće patroniranja	JUS H.D8.002
Predlog br. 8850	„ Metode ispitivanja. Određivanje osetljivosti na inicijaciju JUS.....	JUS H.D8.003
Predlog br. 8851	„ Metode ispitivanja. Određivanje temperature paljenja	JUS H.D8.004
Predlog br. 8852	„ Metode ispitivanja. Određivanje prenosa detonacije	JUS H.D8.005
Predlog br. 8853	„ Metode ispitivanja. Određivanje brzine detonacije	JUS H.D8.006
Predlog br. 8854	„ Metode ispitivanja. Određivanje radne sposobnosti po Tranzlu	JUS H.D8.007
Predlog br. 8855	„ Metode ispitivanja. Određivanje osetljivosti na udar	JUS H.D8.008
Predlog br. 8856	„ Metode ispitivanja. Određivanje relativne radne sposobnosti na balističkom klatnu	JUS H.D8.009
Predlog br. 8857	„ Metode ispitivanja. Određivanje vremena iznojanja	JUS H.D8.010
Predlog br. 8858	„ Metode ispitivanja. Određivanje vodootpornosti	JUS H.D8.011
Predlog br. 8859	Metode ispitivanja. Izračunavanje teoretskih karakteristika	JUS H.D8.012

Nacrte predloga standarda razmatrala je stručna komisija na svom sastanku 24. i 25. decembra 1969. godine.

Materijal — predlozi standarda umnoženi su i dostavljeni zainteresovanim radnim organizacijama i institucijama na mišljenje.

Interesenti koji nisu dobili ove predloge mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša br. 54 (pošt. fah 933), sa zahtevom da im se materijal dostavi.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI RUDARSKOG ALATA I PRIBORA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. juni 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti rudarskog alata i pribora, i to:

Predlog br. 8860	Bušenje stena. Šuplji šestougaoni čelik za monoblok burgije	JUS C.K6.150
Predlog br. 8861	„ Monoblok burgije (dleta) 19 mm (3/4'')	JUS K.R1.301
Predlog br. 8862	„ Monoblok burgije (dleta) 22 mm (7/8'')	JUS K.R1.302
Predlog br. 8863	„ Monoblok burgije (dleta) 25 mm (1'')	JUS K.R1.303
Predlog br. 8864	„ Usadnici monoblok burgija	JUS K.R1.304
Predlog br. 8865	„ Vodila (vođice) monoblok burgija	JUS K.R1.305

Predlozi standarda izrađeni su na bazi preporuka Međunarodne dokumentacije za standardizaciju ISO, tehničkog komiteta za rudarstvo ISO/TC 82.

Materijal — predlozi standarda umnoženi su i dostavljeni zainteresovanim preduzećima, institutima, fakultetima i ustanovama na mišljenje.

Interesenti koji nisu dobili ove predloge, mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54, pošt. fah 933) sa zahtevom da im se materijal dostavi.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI MAŠINA I UREĐAJA ZA PRIPREMU VLAKANA,
PREĐENJE, TKANJE I DORADU**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. maj 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

- Predlog br. 8866** Mašine i uređaji za pripremu vlakana, pređenje, tkanje i doradu. Mašine za unakrsno namotavanje pređe na konusne i cilindrične cevke. Osnovni nazivi i definicije **JUS M.M1.014**
- Predlog br. 8867** Vreteno za prstenaste predilice i prstenaste končarice za cevke prema JUS M.M1.149. Mere **JUS M.M1.063**
- Predlog br. 8868** Cilindrični lonci na točkicama za trake u predionicama. Oblik i mere **JUS M.M1.111**
- Predlog br. 8869** Prsteni za prstenaste predilice i prstenaste končarice sa trkačem oblika »ideal-eliptik«. Oblik i mere **JUS M.M1.133**
- Predlog br. 8870** Cilindrična cevka za mašine za istezanje i uvrtanje (stretch-twister). Oblik i mere **JUS M.M1.151**
- Predlog br. 8871** Cevke za predpredilice. Prečnik vretena je 25 mm i više. Visina namotavanja pređe na cevke je 300 mm i više. Oblik i mere **JUS M.M1.152**
- Predlog br. 8872** Odvijanje (namotavanje) pređe. Osnovni nazivi oblika ovijanja **JUS M.M1.153**
- Predlog br. 8873** Nosači (jezgra) za namotavanje pređe i međuproizvoda. Osnovni tipovi **JUS M.M1.154**
- Predlog br. 8874** Snovaljke. Radna širina **JUS M.M1.213**
- Predlog br. 8875** Mašine za škrobljenje. Radna širina **JUS M.M1.214**
- Predlog br. 8876** Mašine za namotavanje (premotavanje) potke. Osnovni nazivi i definicije **JUS M.M1.215**
- Predlog br. 8877** Čunkovi. Terminologija **JUS M.M1.374**
- Predlog br. 8878** Zatvorene lamele za mehaničke i električne čuvare osnove na mašinama sa automatskim uvođenjem pređe u lamele. Oblik i mere **JUS M.M1.375**
- Predlog br. 8879** Sekcioni kalemi za osnovu za mašine za pletenje. Oblik i mere **JUS M.M1.410**
- Predlog br. 8880** Mašine za doradu (bojenje i apretiranje). Klasifikacija — podela **JUS M.M1.510**
- Predlog br. 8881** Mašine za doradu (bojenje i apretiranje). Određivanje strane (leva ili desna) **JUS M.M1.511**
- Predlog br. 8882** Mašine za doradu (bojenje i apretiranje). Normalna radna širina **JUS M.M1.512**
- Predlog br. 8883** Valjak za bojenje pređe. Oblik i mere **JUS M.M1.540**

Predlozi standarda izrađeni su u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju u saradnji sa nadležnom stručnom komisijom a prema dokumentaciji ISO / TC 72.

Zainteresovane radne organizacije koje nisu primile predloge standarda mogu se obratiti neposredno Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, tel. 26-427, da im se naknadno dostave pojedini ili svi predlozi, za stavljanje primedaba ili mišljenja za eventualnu dopunu ili izmenu.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI PROIZVODNJE CREVA ZA VATROGASTVO**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. maj 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda iz oblasti proizvodnje gumenih i impregniranih creva za vatrogastvo:

- Predlog br. 8884** Creva za vatrogastvo. Potisna gumena creva »S«.
Uslovi kvaliteta i ispitivanje **JUS Z.C6.017**
- Predlog br. 8885** Creva za vatrogastvo. Usisna gumena creva za vatrogastvo. Uslovi kvaliteta i ispitivanje **JUS Z.C6.010**
- Predlog br. 8886** Creva za vatrogastvo. Potisna tkana creva. Uslovi kvaliteta i ispitivanje **JUS Z.C6.011**

Nacrti predloga su pripremljeni u ovom Zavodu, a izrađeni su prema DIN 14817, 14810 i 14811. Redakcija nacrtu predloga standarda je izvršena u stručnoj komisiji za vatrogasnu opremu.

Predlozi su posebno umnoženi i dostavljeni na mišljenje i stavljanje primedaba zainteresovanim preduzećima i ustanovama.

Interesenti koji nisu dobili gore navedene predloge mogu se obratiti ovom Zavodu (Beograd, p.p. 933), sa zahtevom da im se tekst predloga naknadno dostavi.

**ANOTACIJA PREDLOGA
ZA REVIZIJU STANDARDA IZ OBLASTI GRAĐEVINARSTVA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. maj 1970.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog revizije standarda za proizvode od gline:

- Predlog br. 8887** »Šuplji blokovi od gline za međuspratne konstrukcije — modularni blokovi« **JUS B.D1.030/68.**

Predlog za reviziju ovog standarda izradilo je Poslovno udruženje proizvođača glinenih proizvoda.

Predlozi standarda umnoženi su i dostavljeni zainteresovanim preduzećima i ustanovama na mišljenje.

Interesenti koji nisu dobili ovaj predlog mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54., pošt. fah br. 933) sa zahtevom da im se materijal dostavi.

**ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA
IZ OBLASTI ŠINSKIH VOZILA ŽELEZNIČKOG SAOBRAĆAJA**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. jun 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi za jugoslovenske standarde:

- Predlog br. 8888** Tegljenik teretnih kola železnica koloseka
1435 mm **JUS P.F4.062**
- Predlog br. 8889** Čeoni tegljenik železničkih teretnih kola koloseka
1435 mm. Kuka tegljenika **JUS P.F4.063**
- Predlog br. 8890** Čeoni tegljenik železničkih teretnih kola koloseka
1435 mm. Školjka spojnice tegljenice **JUS P.F4.064**

Navedeni predlozi standarda umnoženi su i dostavljeni na adresu izvesnog broja zainteresovanih preduzeća i organizacija.

Interesenti koji ove predloge nisu primili, mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, (Beograd, poštanski fah 933), sa zahtevom da im se predlozi naknadno dostave.

**ANOTACIJA PREDLOGA REVIZIJE STANDARDA
ZA VATROSTALNI MATERIJAL**

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. jun 1970.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju predlog revizije jugoslovenskog standarda iz oblasti vatrostralnog materijala i to:

Predlog br. 8891 Vatrostalni materijal. Silika-opeke. Klasifikacija i tehnički uslovi **JUS B.D6.230**

Predlog revizije standarda pripremila je komisija za vatrostalni materija Udruženja jugoslovenskih železara.

Predlog revizije standarda razmatran je i na sastanku stručne komisije za vatrostalni materijal Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju.

Pozivaju se zainteresovane privredne i druge organizacije i ustanove da u navedenom roku dostave svoje obrazložene primedbe na predlog standarda, Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša br. 54 (poštanski fah 933).

Interesenti koji nisu dobili navedeni predlog standarda mogu se obratiti neposredno JZS da im se materijal dostavi.

**JUS C.H3.011
ČELIČNE OPLAŠTENE ELEKTRODE ZA ELEKTROLUČNO RUČNO ZAVARIVANJE**

II izdanje VIII—1967.

Erratum

Strana 1, poslednji red, stoji »tač. 9.5«	a treba »tač. 9.4«.
Strana 2, tabela 1, napomena ²⁾ , stoji »tač. 9.53«	a treba »tač. 9.43«.
Strana 7, prvi red, stoji »(vidi tač. 9.2)«	a treba »(vidi tač. 9.12)«.
Strana 7, tač. 9.22, prvi i drugi pasus, citira se »tač. 9.521«, »9.522« i »9.523«	a treba da se citira »tač. 9.421«, »9.422« i »9.423«.

Mole se imaoci ovog standarda da u svom primerku izvrše navedene ispravke.

**JUS C.A1.058
METODE ISPITIVANJA HEMIJSKOG SASTAVA GVOŽĐA I ČELIKA.
VOLUMETRIJSKO ODREĐIVANJE FOSFORA**

Izdanje XII—1967.

Erratum

U četvrtom i petom redu, na strani 2, brisati rečenicu koja glasi:

»Zatim se zagreje na 40 °C, pa posle toga fosfor taloži dodatkom 50 ml amonijummolibdata (10)«.

Mole se imaoci ovog standarda da u svom primerku izvrše ovu ispravku.

MEĐUNARODNA STANDARDIZACIJA

PRIMLJENA DOKUMENTACIJA

Ovaj pregled sadrži predloge preporuka, usvojene preporuke i drugu važniju dokumentaciju koju je Jugoslovenski zavod za standardizaciju primio od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC)

Preporučuje se zainteresovanim da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, ili putem izrade kopija, a po posebnom traženju, uz obavezu plaćanja troškova reprodukcije.

ISO/TC 1 — Navoji

Preporuka ISO:

br. 68 — »Navoji za opštu primenu. Osnovni profil, II izdanje (zamenjuje ISO/R — 1958)«.

br. 1522 — »Boje i lakovi. Ispitivanje čvrstoće premaza pomoću klatna« (rok za primedbe 1. III 1970),

ISO/TC 5 — Cevi i fitinzi

Dodatak 1 preporuci ISO/R 64 — 1958: »Čelične cevi. Spoljni prečnici. Spoljni prečnici veći od 419 mm (16,5 in)«

br. 1523 — »Boje i lakovi. Određivanje tačke paljenja (Metoda u zatvorenom sudu)« (rok za primedbe 1. III 1970),

ISO/TC 17 — Čelik

Preporuka ISO:

br. 1099 — »Ispitivanje čelika zamaranjem aksijalnom silom«.

br. 1524 — »Boje i lakovi. Određivanje finoće mlevenja« (rok za primedbe 1. III 1970).

ISO/TC 20 — Aero i kosmonautika

Preporuke ISO:

br. 440 — »Oblik, mere i smer pokretanja komandnih poluga na vazduhoplovima«,

br. 1022 — »Priključci za snabdevanje vazduhoplova kiseonikom«,

br. 1078 — »Dimenzije toroidnih zaptivnih prstenova od elastomera na vazduhoplovima (serije u inčima. Tolerancije klase 1)«.

ISO/TC 36 — Kinematografija

Preporuka ISO:

br. 892 — »Dimenzije projekcionih kalemova za kino-filmove 8 mm (osim za filmove tipa S)«.

ISO/TC 20 — Sitan alat

Predlog preporuke ISO:

br. 1929 — »Brusne trake. Označavanje. Dimenzije. Tolerancije« (rok za primedbe 1. III 1970).

ISO/TC 39 — Mašine alatke

Predlozi preporuka ISO:

br. 1930 — »Dodatak preporuci ISO/R 1080 — 1969; Žlebovi za poprečne klinove s nagibom 5 % za učvršćenje konusnih trnova za bušilice« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1939 — »Pneumatski cilindri. Prečnici ulaznih i izlaznih provrta i otvora« (rok za primedbe 1. III 1970).

ISO/TC 30 — Merenje protoka tečnosti u zatvorenim kanalima

Prilog preporuci ISO/R 781 — 1968: »Merenje protoka tečnosti pomoću Venturi-cevi. Klasične Venturi-cevi van opsega predviđenog preporukom ISO/R 781«.

ISO/TC 42 — Fotografije

Preporuke ISO:

br. 1007 — »Dimenzije kasete za foto-grafske filmove 35 mm i ispitivanje sile izvlačenja filмова«,

br. 1008 — »Papir za fotografiju u crno-belom za opštu upotrebu. Normalne dimenzije listova«,

br. 1010 — »Papir za fotografiju u boji za opštu upotrebu. Normalne dimenzije listova«,

br. 1048 — »Označavanje razvijenih filmova u boji namotanih na kalemove«.

ISO/TC 35 — Boje i lakovi

Predlog preporuke ISO:

br. 1521 — »Boje i lakovi. Otpornost prema kondenzovanoj vodi. (Metoda potapanja u vodu)« (rok za primedbe 1. III 1970),

Predlog preporuke ISO:

br. 1948 — »Dimenzije čeonog okvira objektiva do 100 mm koje uslovljavaju pričvršćivanje dodataka za objektiv« (rok za primedbe 1. III 1970).

ISO/TC 46 — Dokumentacija

br. 832 — »Skraćenice tipičnih reči u bibliografskim podacima«.

ISO/TC 47 — Hemija

Predlozi preporuka ISO:

br. 1897 — »Fenol, o-krezol, m-krezol, p-krezol, krezolna kiselina i ksilenol, tehnički. Određivanje vode metodom po Karl-Fišeru (Karl-Fischer)« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1898 — »Fenol, o-krezol, m-krezol, p-krezol, krezolna kiselina i ksilenol, tehnički. Određivanje vode metodom po Din-Štarku (Dean-Stark)« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1899 — »Fenol, o-krezol, m-krezol, p-krezol, krezolna kiselina i ksilenol, tehnički. Određivanje neutralnih ulja i piridinskih baza« (rok za primedbe 1. III 1970).

br. 1900 — »Fenol, o-krezol, m-krezol, p-krezol, tehnički. Određivanje ostatka posle isparavanja« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1901 — »Fenol, o-krezol, m-krezol, p-krezol, tehnički. Određivanje tačke kristalizacije« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1902 — »Fenol, o-krezol, m-krezol, p-krezol, tehnički. Određivanje nečistoća nerastvornih u rastvoru natrijum-hidroksida (vizuelna metoda)« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1903 — »Tečni fenol, m-krezol, krezolna kiselina i ksilenol, tehnički. Određivanje gustoće na 20 °C« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1904 — »Tečni fenol, tehnički. Određivanje sadržaja fenola (metoda pomoću broma)« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1905 — »Tečni fenol, tehnički. Određivanje nečistoća nerastvornih u vodi (vizuelna metoda)« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1906 — »Krezolna kiselina i ksilenol, tehnički. Određivanje krive destilacije« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1907 — »Krezolna kiselina i ksilenol, tehnički. Određivanje ostatka destilacije« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1908 — »Krezolna kiselina i ksilenol, tehnički. Određivanje odsustva vodonik-sulfida« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1909 — »Krezolna kiselina i ksilenol, tehnički. Merenje obojenja« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1910 — »Krezolna kiselina i ksilenol, tehnički. Određivanje sadržaja o-krezola« (rok za primedbe 1. III 1970),

br. 1911 — »Krezolna kiselina, tehnička. Određivanje sadržaja m-krezola« (rok za primedbe 1. III 1970).

ISO/TC 57 — Površinska obrada

Predlog preporuke ISO:

br. 1878 — »Klasifikacija instrumenata i naprava za merenje i procenu geometrijskih parametara obrađene površine« (rok za primedbe 1. III 1970).

ISO/TC 79 — Laki metali i njihove legure

Preporuka ISO:

br. 952 — »Ispitivanje zatezanjem cevi od lakih metala i njihovih legura«.

ISO/TC 82 — Rudarstvo

Preporuka ISO:

br. 1082 — »Spojnice za lance transportera od čelika visoke čvrstoće«.

ISO/TC 108 — Mehanički udari i vibracije

Predlog preporuke ISO:

br. 1925 — »Terminologija uravnotežavanja« (rok za primedbe 1. III 1970).

IEC/TC 2 — Rotacione mašine

IEC publikacija 34—6 (prvo izdanje, 1969): Rotacione električne mašine. Deo šesti: Metodi hlađenja rotacionih mašina. Cena: 18 šv. fr.

Predlog za reviziju publikacije 34—2: Metodi za određivanje gubitaka i koeficijenta korisnog dejstva rotacionih električnih mašina (izuzimajući mašine za el. vuču). Predlog je upućen na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 31. maj 1970. god.

IEC/TC 17 — Aparati visokog napona

IEC publikacija 265B (prvo izdanje, 1969). Druga dopuna publikacije 265 (1968): Sklopke visokog napona. Cena: 3,75 šv. fr. Izveštaj sa sastanka u Štokholmu od 14. juna 1969. godine.

IEC/TC 22 — Usmerači

Izveštaj potkomiteta 22B sa sastanka održanog u Zagrebu od 12. do 17. maja 1969. godine.

IEC/TC 31 — Aparati za rad u atmosferi buktavih gasova

IEC publikacija 79—5A (prvo izdanje, 1969).

Dopuna publikacije 79—5 (1967). Aparati za rad u atmosferi buktavih gasova. Deo peti:

Aparati punjeni peskom. Cena: 9 šv. fr. Predlog za opšti uvod u publikaciju 79. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 31. maj 1970. godine.

Predlog za klasifikaciju oblasti izloženih opasnosti. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje 31. maj 1970. godine.

IEC/TC 33 — Energetski kondenzatori

Izveštaj sa sastanka održanog u Oslu od 19. do 21. avgusta 1969. godine

IEC/TC 34 — Sijalice i pribor

IEC publikacija 262 (drugo izdanje, 1969): Balasti za sijalice sa živinom parom visokog pritiska. Cena: 37,50 šv. fr.

IEC/TC 38 — Merni transformatori

IEC publikacija 186 (prvo izdanje, 1969): Naponski merni transformatori. Cena: 31,50 šv. fr.

IEC/TC 43 — Električni ventilatori

IEC publikacija 307 (prvo izdanje, 1969): Električni ventilatori i njihovi regulatori brzina za primenu na brodovima. Cena: 24 šv. fr.

IEC/TC 44 — Električna oprema za mašine alatke

IEC publikacija 204-1A (prvo izdanje, 1969).

Dopuna publikacije 204—1 (1965). Električna oprema za mašine alatke. Deo prvi: Električna oprema za mašine za opštu namenu. Svetleća pritisna dugmad. Simboli u planovima električnih instalacija na mašinama. Cena: 17,50 šv. fr.

KALENDAR ZASEDANJA

Kalendar zasedanja tehničkih komiteta, potkomiteta i drugih organa međunarodnih organizacija: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC)

U ovoj rubrici objavljujemo spisak zvanično sazvanih zasedanja prema informacijama iz žurnala ISO. Pozivi za zasedanja dostavljaju se od Međunarodnih organizacija za standardizaciju najkasnije četiri meseca pre zasedanja.

Zainteresovana preduzeća, organizacije i ustanove koje žele da na svoj teret pošalju svoje stručnjake na neko od ovih zasedanja, treba da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša 54), radi dobijanja potrebnih obaveštenja i uputstava.

Za učešće na zasedanju ISO i IEC potrebno je pismeno ovlašćenje Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, pošto je JZS u tim organizacijama učlanjen u ime naše zemlje.

4—6. II	Pariz	ISO/TC 86/SC 5	Rashladni uređaji/ Konstrukcija i ispitivanje frižidera za domaćinstva
17—18. II	London	ISO/TC 116/SC 3	Ispitivanje kapaciteta aparata za zagrevanje prostorija/ Aparati za pojedinačno zagrevanje
23—25. III	Ševeningen	ISO/TC 60	Zupčanici
1—5. VI	Edinburg	ISO/TC 17	Čelik

INFORMACIJE ISO

U ovoj rubrici daju se stručne i druge informacije iz informativnog biltena Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).

UTICAJ NACIONALIZMA U INDUSTRIJI JE U ODUMIRANJU

Mada će politički i ekonomski nacionalizam i u budućnosti imati znatan uticaj, industrijski nacionalizam je u odumiranju, izjavio je G. Olle Sturen, Generalni sekretar Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) na 23-oj sednici Saveta ISO u Ženevi, 25. septembra.

»Zemlje u razvoju insistiraju na što širem razvoju međunarodne standardizacije. Oni smatraju da je protiv njihovog nacionalnog interesa da budu izloženi konkurenciji različitih nacionalnih standarda i osećaju potrebu da se standardizacija shvati što je moguće više međunarodnom« izjavio je G. Olle Sturen.

G. Sturen je napomenuo da je osnovna koncepcija Međunarodne organizacije za standardizaciju, prilikom njenog osnivanja 1947. god., bila internacionalizacija programa nacionalnih standardizacija. Pre desetak godina prvi korak dalje od ove koncepcije su učinile najmanje industrijalizovane zemlje smišljenim smanjivanjem svoje nacionalne aktivnosti u korist koncentracije snaga u oblasti koja je predmet međunarodne standardizacije. Poslednjih godina i veće industrijalizovane zemlje su počele da se usmeravaju u tom pravcu.

Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) treba da bude spremna da izmeni svoju bitnu ulogu. Ona više ne treba da se odnosi kao »četa vatrogasaca koja odgovara na zahteve nacije«. Aktivnost na međunarodnom nivou treba da bude prioritarna.

Vrlo značajan napredak je učinila ova organizacija svojim naprednim sistemom industrijske saradnje. Bitni element za međunarodnu trgovinu, na primer, je mogućnost poređenja osnovnih materijala. Mi ćemo uskoro imati prilike da vidimo da nacije prihvataju i uvode u primenu metode ispitivanja koje su usvojene na međunarodnom nivou kao i potpuno ukidanje velikog broja postojećih nacionalnih standarda. ISO je, osim toga, mnogo doprineo na eliminisanju nesporazuma i olakšavanju ugovaranja između zemalja izradom terminologije na više jezika koja je međunarodno usvojena.

G. Sturen je podvukao potrebu za određivanjem prioriteta u međunarodnoj standardizaciji. Osim toga, on smatra da će oblast građevinarstva biti mnogo aktivnija pošto se naglo internacionalizuje. On takođe zapaža da postoji jedna oblast zanemarena ali od životnog značaja; ISO mora bez odlaganja da preduzme radove o problemima zagađenja vode i vazduha kao i nivoa buke.

(Service d'Information ISO, 26. septembar 1969)

MEĐUNARODNI CENTAR ZA INFORMACIJE U ŽENEVI

Centar za tehničke informacije biće osnovan u sedištu Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) u Ženevi. Ovaj centar, koji će početi sa radom od 1. januara 1971. god. prikupljaće i rasturaće informacije o svim standardima izrađenim na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Odluka da se sprovede ova zamisao doneta je od strane Saveta ISO na zasedanju održanom u Ženevi od 25. do 27. septembra 1969. god.

Ovaj centar će prikupljati obaveštenja o radovima na međunarodnoj standardizaciji i to ne samo o radovima u krugu same organizacije ISO već i o radovima drugih svetskih organizacija koje sarađuju sa organizacijom ISO. Međunarodni sistem označavanja koji je usvojen i koji se nalazi u fazi usavršavanja omogućiće svim zemljama da na isti način označuju svoje nacionalne standarde kako bi ih uvrstili pod sistem međunarodne organizacije ISO.

Sistem označavanja se zasniva na spisku ključnih reči koje će imati brojnu oznaku da bi se eliminisao problem jezika. Podaci o svim postojećim nacionalnim i međunarodnim standardima koji obrađuju različite materije kao što su navoji, mašine za tekstilnu industriju, vazduhoplovstvo, plastične mase, špricevi za injekcije, nuklearna energija i poljoprivredni prehrambeni proizvodi, biće preneti na magnetnu traku da bi se obradili na kompjuteru. Ovakva obaveštenja mogu da budu od velikog značaja za upravne, industrijske, komercijalne i naučne organe.

Razmena informacija već se odvija među mnogim nacionalnim organizacijama za standardizaciju — ovakav centar poboljšaće komunikaciju a naročito u odnosu na male zemlje.

(Service d'Information ISO, 27. septembar 1969. god.)

SVETSKI DAN STANDARDIZACIJE

14. oktobar 1970. god. Savet Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO je usvojio kao »Svetki dan standardizacije«

14. oktobar 1946. god. je datum sastanka Koordinacionog komiteta za standardizaciju Ujedinjenih nacija (UNSCC) u Londonu, na kome je doneta odluka o osnivanju Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).

Ideju da se u 1970. godini praznuje svetski dan standardizacije je dao G. Faruk A Sünter, predsednik organizacije ISO, smatrajući da bi to bio jedan od pogodnih načina da se u 1970. godini obeleži 25-godišnjica Ujedinjenih nacija.

Savet ISO računa na aktivnu podršku svih zemalja članica u cilju propagiranja međunarodne standardizacije što širim publicitetom. Centralni sekretarijat pripremiće sav potreban materijal za ovu svrhu, koji treba da posluži kao koristan podstrek za publikaciju članaka u dnevnim listovima i časopisima kao i reportažu na radiju i televiziji.

(Service d'Information ISO, 3. oktobar 1969. god.)

JEDINICE SI (MEĐUNARODNI SISTEM JEDINICA)

Generalni sekretar Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) ovlašćen je da od 1. januara 1970. god. potvrdi primenu jedinica SI, njihovih umnožaka i podeljaka, sadržanih u preporuci ISO/R 1000, u svim predlozima i preporukama ISO koje se podnose zemljama članicama, kao i odgovarajućih vrednosti drugih jedinica ako je potrebno.

(Service d'Information ISO, 3. oktobar 1969. god.)

ISO PRISTUPA IZRADI SVETSKIH STANDARDA ZA TRUPCE ZA REZANJE

Komitet za drvnu industriju Evropske ekonomske komisije Ujedinjenih nacija (EEK) na svom zasedanju od 7. do 10. oktobra 1969. doneo je između ostalih i zaključak da izradu svetskih standarda za trupce za rezanje poveri Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju (ISO).

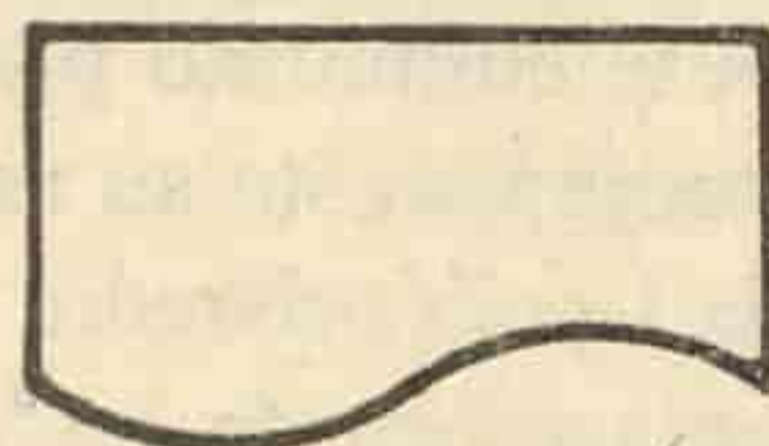
Tom prilikom, predstavnik ISO zahvalio se na poverenju koje predstavlja praktičnu podršku radu na međunarodnoj standardizaciji, umesto regionalnoj, čime se izbegava zbrka i udvostručavanje posla. To će doprineti takođe uprošćavanju koordinacije rada.

U vezi s tim, Tehnički komitet ISO/TC 55 za drvo odlučio je da obrazuje poseban potkomitet za trupce za rezanje i da pri obradi ovog problema uzme u obzir dosadašnje rezultate rada Komiteta za drvnu industriju EEK. Za održavanje veze ISO/EEK imenovan je prof. V. Heiskanen (Finska).

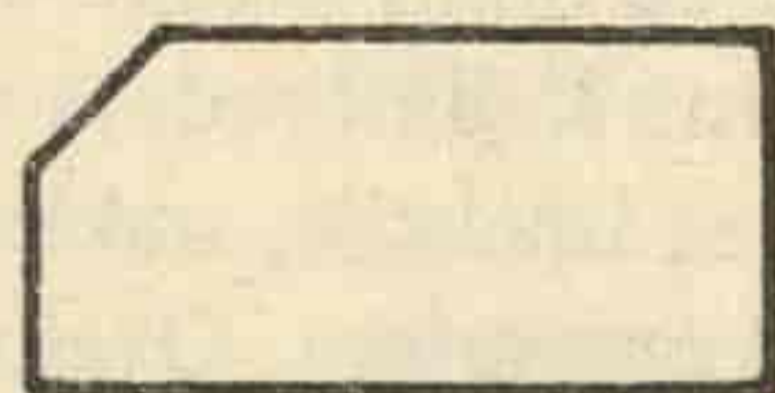
Univerzalno usvojen sistem razvrstavanja po kvalitetu raznih vrsta trupaca biće od velike važnosti za međunarodnu trgovinu velikih partija standardnih trupaca. Jasni standardi za greške, kao što su npr. broj i veličina kvrga, od osobite su važnosti kako za kupce tako i za prodavce.

(Service d'Information ISO, 17. oktobar 1969)

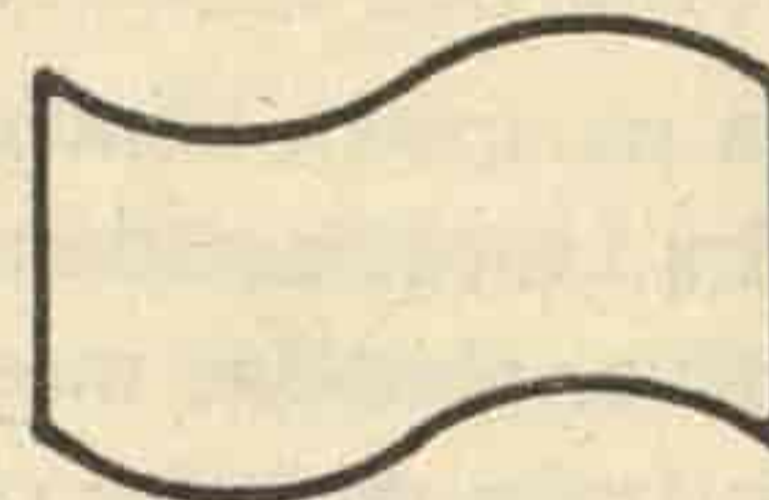
SIMBOLI ORGANIGRAMA ISO ELIMINIŠU KONFUZIJE NA PODRUČJU OBRADJE PODATAKA

Dokument

Bušena kartica

Bušena traka

Magnetska traka

Gornji simboli su jedan deo iz serije od 30 simbola usvojenih od strane ISO (Međunarodne organizacije za standardizaciju), kao simbola organigrama za primenu u sistemima obrade informacija. Ovi simboli su zadržani u ISO-preporuci R 1028, razrađenoj od strane ISO Tehničkog komiteta međunarodnih eksperata, odgovornih za kompjutere i tehniku obrade podataka.

Ovaj dokument je izrađen da bi se eliminisale konfuzije u prikazivanjima u organigramima toka operacija i cirkulaciji podataka i dokumenata. Simboli ISO harmoniziraju različite upotrebe raznih zemalja i prirodno, premošćavaju lingvističke barijere.

Organigram je praktičan oblik »Stenografije« za opisivanje dispozicije različitih elemenata korišćenih u sistemima kalkulatora i obrade informacija.

(Service d'Information ISO, 24. oktobar 1969)

ISO JE IZRADIO TERMINOLOŠKI REČNIK ZA MAGNETSKE KOMPASE, NA 10 JEZIKA

Pomorski stručnjaci iz 24 zemlje postigli su saglasnost o definicijama na engleskom i francuskom jeziku za oko sto termina koji se odnose na magnetske kompase za moreplovstvo. Ovi termini, sa odgovarajućim izrazima na holandskom, nemačkom, italijanskom, poljskom, španskom, danskom, norveškom i švedskom jeziku, sadržani su u ISO preporuci R 1069, koju je izradio Tehnički komitet ISO/TC 8, nadležan za međunarodnu standardizaciju u oblasti brodogradnje.

Razni delovi ovog rečnika odnose se na: teorijske definicije magnetizma, magnetska svojstva, zemljin magnetizam, magnetske materijale, magnetske karakteristike u vezi sa položajem kompasa na brodu, opšte definicije kompasa za moreplovstvo, sastavne delove kompasa, ispitivanje kompasa, greške kompasa i njihovu kompenzaciju, termine iz oblasti moreplovstva, kućicu kompasa, uređaj za čitanje azimuta i mesto kompasa na brodu.

Ovaj mnogojezički terminološki rečnik biće izvanredno koristan za preciziranje zahteva pri naručivanju i izradi kompasa za izbegavanje grešaka pri baždarenju kompasa i za uprošćavanje održavanja i popravki kompasa u celom svetu.

Tehnički komitet ISO/TC 8 je jedan od 130 tehničkih komiteta Međunarodne organizacije za standardizaciju, koji se bavi različitim problemima — od poljoprivrednih proizvoda do nuklearne energije. ISO ima 55 članova — organizacija koje predstavljaju 60 zemalja, i do sada je izdao više od 1100 preporuka, kao osnovu za usklađivanje protivrečnih standarda raznih zemalja.

(Service d'Information ISO, 31. oktobar 1969)

STANDARDIZACIJA I BARIJERE U RAZMENI INFORMACIJA

»Univerzalno razumljivi jezici i tehnike kompjutera predstavljaju jedinu realnu mogućnost u razbijanju barijera u razmeni informacija u svetu«, izjavio je g. R. Schmied, iz ISO (Međunarodne organizacije za standardizaciju) u Ženevi krajem prošle godine. Tom prilikom on se obratio ekspertima standardizacije na području kompjutera, kancelarijskih mašina i dokumentacije, okupljenim na zasedanju u Centralnom sekretarijatu ISO.

»Tačna informacija, u pravi čas, pravom čoveku i na pravom mestu, danas je, više nego ikada ranije, od vitalne važnosti za razvoj nauke, tehnike, društvenih odnosa i ekonomike u ljudskom društvu. Štaviše, brzina i preciznost kojom se informacije sakupljaju, čuvaju, obrađuju i prenose, odlučujući su faktori za korektno i racionalno ostvarenje ljudskih poduhvata«.

G. Schmied je dalje rekao: »Dok pisane i govorne jezične barijere još uvek otežavaju sporazumevanje, a sa tim i robnu razmenu, dotle opšte razumljivi kompjuterski jezici, programi, dokumentacija i tehnička transliteracija, itd., predstavlja jedinu realnu mogućnost informacionih sistema u ostvarivanju međusobnih veza i opštenja. Stoga međunarodno usvojeni standardi u ovom području ljudske aktivnosti imaju veoma veliku važnost, više no u bilo kojem drugom području«.

Tehnički komiteti ISO su obavili izvanredan posao, ali u budućnosti će biti potrebno posvetiti još veću pažnju potrebama i zahtevima svih kategorija korisnika tehnike obrade informacija.

Moderna tehnika rukovođenja preduzećem, industrijski procesi proizvodnje, vazдушna i pomorska navigacija, meteorologija, aktivnosti na području bankarstva i berze, dokumentacija i naučna istraživanja, su samo neka od područja gde se obrada informacija primenjuje sve više i više.

Postoji hitna potreba da se brzo razrade internacionalne preporuke koje će postati standardi, ako ne bi trebalo da se svet suoči sa proliferacijom standarda od strane raznih organizacija i zemalja koje za njima imaju hitnu potrebu.

G. Schmied je dodao da je evidentno, da će se u budućnosti zamah i uticaj obrade informacija osećati sve snažnije u svim sferama ljudske aktivnosti.

Skup, na kome su učestvovali delegati Italije, Nemačke i SAD, imao je za zadatak da razmotri program tehničkih radova ISO na polju poboljšanja koordinacije i razrade planova među sekretarijatima zainteresovanih tehničkih komiteta.

(Service d'Information ISO, 7. novembar 1969)

ZAHTEV KOMITETA ECOSOC-a ORGANIZACIJI ISO ZA PREPORUKU O BEZBEDNOSTI U TRANSPORTU BOCA ZA GAS

Organizacija ISO prihvatila se izrade jedne preporuke koja bi međunarodno bila priznata a odnosila bi se na bezbednost u transportu boca za gas. Ova inicijativa potiče od Komiteta eksperata u Ekonomskom i socijalnom savetu Ujedinjenih nacija (ECOSOC) za transport opasne robe.

Predlog je iznet od strane M.G. Payne (Velika Britanija), predstavnika Tehničkog komiteta ISO/TC 58 (Boce za gas) na šestom zasedanju Komiteta eksperata, održanom u Palati naroda u Ženevi od 27. oktobra do 7. novembra. U pratnji M. Payne-a, koji je veliki autoritet u svetu u oblasti boca za gas, nalazio se M. Allardyce iz Centralnog sekretarijata ISO.

M. Payne je izneo mnogobrojne probleme koje u vezi sa bezbednošću postavlja korišćenje boca za gas. Važna odlukaj sastojala bi se u usvajanju bilo specifikacije u pogledu konstrukcije, bilo praktičnih metoda za ispitivanje. Već duži niz godina mnoge zemlje su izradile sopstvene nacionalne propise za sigurnost. Na primer, zemlje Britanskog komonvelta su donele svoje propise koji potiču iz 1895. godine, a odnose se na konstrukciju. U Sjedinjenim Američkim Državama kao kriterijum za sigurnost uzimaju se metode ispitivanja, dok se u većini evropskih zemalja po pravilu uzima kombinacija konstrukcije i metode ispitivanja. Komitet ISO/TC 58 izradio je preporuke koje tretiraju označavanje medicinskih boca za gas, spojnice za slavine za boce koje se koriste pri anesteziji i reanimaciji i obeležavanje industrijskih boca za gas, kako bi se označila njihova sadržina.

U ovom Komitetu su u toku studije većeg broja projekata međunarodne standardizacije, uključujući i projekat studije boca za ugljendioksid za borbu protiv požara na brodovima.

Komitet je stavio do znanja da je spreman da svugde gde je to moguće usvoji ISO preporuke kao praktičnu podršku međunarodnoj standardizaciji umesto stvaranju regionalnih standarda, kako bi se izbegla zbrka i dupliranje napora u ovoj oblasti.

(Service d'Information ISO, 7. novembar 1969)

OBJAVLJENI JUGOSLOVENSKI STANDARDI

Službeni list SFRJ br. 42/69. od 9. X 1969.

		1 prim. din.
JUS M.E7.100	— Rashladna postrojenja. Osnovna tehnička pravila bezbednosti:	
	Oblasti primene pravila i njihova svrha	2,50
JUS M.E7.101	— „ Rashladna sredstva i njihova podela po stepenu opasnosti	3,50
JUS M.E7.102	— „ Mesta postavljanja i njihov stepen opasnosti	3,50
JUS M.E7.103	— „ Vrste rashladnih postrojenja	3,50
JUS M.E7.104	— „ Smernice za postavljanje postrojenja i zahtevi u pogledu mašinske prostorije	7,50
JUS M.E7.105	— „ Radni i probni pritisci	4,50
JUS M.E7.106	— „ Cevni vodovi i armatura za rashladna sredstva	4,50
JUS M.E7.107	— „ Sudovi pod pritiskom	2,50
JUS M.E7.108	— „ Uputstva za rukovanje	3,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. januara 1970. godine.

Službeni list SFRJ br. 44/69. od 24. X 1969.

JUS M.M1.150	— Mašine i uređaji za pripremu vlakana, pređenje, tkanje i doradu:	
	Cilindrične perforirane cevke za bojenje pređe. Oblik i mere	3,50
JUS M.M1.367	— „ Listovi sa jednim ili dva reda ničanica. Oznake mera	2,50
JUS M.M1.368	— „ Listovi za tkačke razboje. Podela i pripadajuće mere	3,50
JUS M.M1.369	— „ Nosač ničanica. Mere nosača i njihovo usaglašavanje sa merama otvora na krajevima ničanica	3,50
JUS M.M1.370	— „ Brda u kalaju. Oblik i mere	3,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. januara 1970. godine.

JUS M.M1.373	— Mašine i uređaji za pripremu vlakana, pređenje, tkanje i doradu:	
	Papirne karte za tkačke razboje sa listovnim uređajem. Oblik i mere	3,50

Navedeni jugoslovenski standard primenjuje se od 1. januara 1970. godine.

Izdavač: **Jugoslovenski zavod za standardizaciju** — Cara Uroša 54 — Beograd, telefon broj 26-461.

Odgovorni urednik: Slavoljub Vitorović, dipl. inž.

Cena pojedinom primerku din. 10. — Godišnja pretplata din. 80. — Pretplatu slati neposredno na adresu prodavnice Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, Beograd, ul. Kneza Miloša br. 16, pošt. fah br. 933 ili na žiro račun br. 608-637-320-10

Stampa: Beogradski grafički zavod — Beograd

41

428/1970

700017849,2

COBISS (